

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Quam varius Spiritui sancto arguendi sit modus, Sermo II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

Omnes volunt esse vbi ego sum, veruntamen non omnes ambulare volunt, vbi ego ambulo. Quamobrem minime nobis satis est esse Christianos, non satis audiuisse Euangelium, nisi & iuxta Christi vitam viuendo Euangelioque obediendo Christianos nos esse ostendamus. Sit igitur fili omne studium nostrum, vt Christi imitemur vitam, mortificemus desideria nostra. Quæ Superbiendi, inuidendi, stomachandi, comessandi, ludendi, inebriandi, ridendi, fabulandi. Sit vita nostra iugis compunctio perpetuaque oratio. Viuendum in continuo gemitu pro delictis nostris quotidianis, nihilominus tamen in spe diuinæ miserationis quiescendum. Pandenda quoque sunt lachrymæ, sed non quæ amarificent, non quæ perturbent, non quæ pusillanimitatem nutriant: sed potius quæ nutriant alacritatem, foueant amorem, omnemque mœrorem propellent. Tristandum quidem de peccato, sed exultandum multo amplius de diuina bonitate, de eius misericordia, de eius quoque benignitate, inquam sperantes, quotquot boni sumus voluntatis, non possumus ab ipso falli, nec possumus seduci, reddente nobis etiam vltra quam sperare possumus, diuina misericordia quæ promittit. Cui sit laus, honor & benedictio in secula seculorum, Amen.

SERMO II. DE EADEM DOMINICA.

Quam varius Spiritus sancto arguendi sit modus.

Qum autem venerit ille, scilicet Spiritus veritatis, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio, Ioannis XVI. Promiserat Apostolus nobisque omnibus Christus daturum se Spiritum sanctum. Cuius receptio quum fiat nobis occulta, voluit tamen Dominus Iesus eatenus nobis fore illam quasi per signa quædam manifestam, vt in nobis inueniantur, quæ solet in eorum cordibus, quæ inhabitat Spiritus sanctus, operari. Quæ, inquis, operatur Spiritus sanctus in cordibus, quæ inhabitat? *ipse arguit mundum de peccato, de iustitia & de iudicio.* Vide ne in te sit mundus, Si vanitates, si rumores seculi, si gaudia pereuntia, si fabulationes & iocos diligis (vt peccata grauius taceam, quibus cum nihil commercij habere potest Spiritus sanctus) in te haud dubium est mundus. Si deinde voluntate veris propria, non prorsus resignatus Deo, sed pro te ipso zelaris, Dei honorem non fitiens, nec purè quærens illum, per amorem proprium, in te est mundus, quia tu ipse pro quo zelaris, & quem in te ipso amas, est in hac parte immundus. Itaque si iam in te non sentis Spiritum sanctum hæc arguentem, si quietus & tranquillus viuis, & defectus tuos conscientia tua dissimulans tolerat, si non iudicium in te sentis asperissimum atque amarissimum signum est in te non esse Spiritum sanctum. Quoniam si esset, procul dubio monstraret tibi exorbitantias tuas, ostenderet defectus, improperaret negligetias, exprobraret ingratitude, ante oculosque tuos poneret omnia delicta, pro his te reprehenderet, iudicaret, damnaret: nihilominus ad sperandum quoque erigeret, consolaretur & illuminaret.

Inter hæc tamen sciendum, mille defectus non adeo esse graues periculososque homini bonæ voluntatis, qui propter eisdem animum suum discruciat, affligit, & seipsum dijudicans plangit, impugnat, punitque in seipso, quam vnus de huiusmodi defectus homini est negligenti, non timorati, &

Desideria
quæ qui mor-
tificanda.

Ioan. 16.
Mundus
quando fit in
nobis.

Defectus
quinam mi-
nus periculi
habent.

& ei quem non iudicat arguitq; conscientia eius, hoc est, quem non arguit Spiritus sanctus. Et ferè omnes, quorquor mundo viuunt homines, & qui iuxta naturam suam viuunt, hoc est, ea quæ conueniunt eidem, indulgent studiose, de hac reprehensione nesciunt interna. Ideo neque absque periculo viuunt, neque sine periculo moriuntur. Sciendum præterea, non vno modo Deum arguere mundum. Aliquando enim arguit inspirando, & quasi intus nobis loquendo, durè increpans & accusans nos aut negligentia, aut transgressionis, aut duplicitatis, aut impuritatis. Aliquando arguit signo, pura, dum alios peccatores castigans te admonet, vt confestim te corrigas, antequam censura sua diuina ad te perueniat, quam in proximo tuo iam vides. Exemplo namque aliorum te terret atque emendat. Vides cædi, vides submergi innocentiores, corrige te, quia iustus tibi hæc vltio quam illi euenisset. Quapropter Augustinus super Psalmo CXLVIII. disputans: Quare (inquit) aliquando percutiunt fulmina montem, & non percutiunt latronem? Quia fortè adhuc latronis conuersionem quærit, & ideo percutitur mons qui non timet, vt mutetur homo qui timet aliquando. Et tu quum das disciplinam, terram feris, vt infans expauescat. Et Deus aliquando ferit, & quem vult hominem. Sed dicis mihi. Ecce cædit innocentiores, & dimittit sceleratorem. Noli mirari. Vnde cunq; mors pio bona est. Vnde autem scis illi sceleratiori, si se mutare noluerit, quid poenarum in occulto seruetur? Nonne mallent fulmine incendij potius interire, quibus in fine dicitur: *Ita maledicti in ignem æternum?* Corrigit igitur Deus signo, quippe qui peccatorem aut iustum puniens, alium interim magis vitiosum terret vt compungatur, corrigat se & diuinam vltionem, quam in proximo vidit, euadat. Tertio arguit flagello, hoc est, tribulatione, anxietate, infirmitate, paupertate, & alijs id genus aduersitatibus. His enim mundi amatoribus vias præcludit, atque spinis sepit, vt sua desideria aut non possint obtinere, aut non valeant perficere. Impedit enim conatus malos & iratus flagellat filium quem recipit, quo faciat meliorem. Solent enim sæpe numero calamitates & ærumnæ ad mentem reducere demerita sua, nimirum causas patiendi cælestisq; vindictæ, quibus miseri se agnoscant, agnoscentes infelicitatem & infelicitatis suæ causam redeant in se, & ex se, vbi nullam inueniunt consolationem, confugiunt ad Deum. Habemus exemplum in filijs Iacob, qui fratrem suum Ioseph ex inuidia vendiderunt in Aegyptum, patriq; eius seni illum à fera pessima deuoratum mentiti sunt. Cuius facinoris nunquam tamè poenituerunt, nisi quando idem Ioseph frater eorum in Aegyptum venditus, ac post à rege exaltatus, in fame constitutos fratres eosdem, quos ipse non agnitus ab eis agnoscebat, tribulatione sicca inuoluit. In qua dum sic essent obstricti, vt exitum desperarent, inter se dixerunt, memores facinoris quod in fratrem suum Ioseph olim commiserat: *Merito hac patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, videntes angustiam animæ eius, dum deprecaretur nos, & non audiuimus. En sanguis eius requiritur.* Videat, cui placet, in Genesi. Hoc tantum nunc dico, quod calamitates & miseræ sunt castigationes & flagella, quibus arguitur mundus, hoc est, aut mundus, id est, mundi amicus de peccatis arguitur: aut mundus arguitur, qui plus æquo in cordibus etiam iustorum amatur. Obijcitur enim à Spi-

Inspiratio-
ne quæ em
Spiritus sanctus arguit.

Signo quo-
modo Spi-
ritus sanctus arguat.

August.

Math. 25.

Flagello
quando Spi-
ritus sanctus arguat.

Hebr. 12.

Gen. 37.

Gen. 41. 42.

DDD - ritu

ritu sancto viro timentem Deum, vbi plus hzserit, plus amauerit, plus im-
plicatus fuerit, quam par est mundo, culpa eius, idque per modum humili-
liationis & improprietatis, qua sibi culpa de segetur ac reuelatur. Est quon-
dam modus arguendi, quo arguit Deus beneficio. Legimus de multis, qui con-
sideratione nimiorum beneficiorum Dei ex facinorosa & pestilenti via
conuersi ad Deum redierunt. Dum enim in peccatis constituti, hoc ipsum
quo Christum, quantum in ipsis erat, denuo crucifigebant, expendere,
quam turpiter, quamque ingratis ac nequiter agerent contra Deum, qui eis
minime iuxta peccata sua, sed misericordissime respiciens, cumulatim quo-
tidie beneficijs & dilectionis suae indicijs fovebat, displicuit illis vita pro-
pria, ceperunt suam ingratitude malitiamque detestari, accusare, ac-
guere, flere, punire, mutare, & pie viuere: nimirum hac intra se agente ar-
genteque Spiritu sancto. Potest tamen aliter intelligi, quod Spiritus sanctus
arguet mundum de peccato, quia eos quorum corda obsidet & implet,
fortes constantisque facit, vt pro veritate non timeant loqui, pro iustitia
non metuant se potentibus opponere, iniquitate in denique non palpat,
sed reprehendere damnareque audeant. Ad hoc autem, dum Dei electos ido-
neos facit praedicatores Spiritus sanctus, vt audeant arguere mundum,
mundique minas rideant acq; ac promissa, Spiritus sanctus dicitur arguere
mundum: quia per electorum suorum verba loquitur, per eorum con-
sultationes excitat, docet, roborat, & perducit ad finem beatum. Quando
igitur correptio fraterna debitis sit circumstantijs ex charitate, operatur
eam Spiritus sanctus. Neque enim fructuosa erit correptio in corde delin-
quentis, nisi operante eam Spiritu sancto. Non igitur debent leuiter fieri
correptiones. Quas tamen qui faciunt, tam praelati quam proximi, cau-
ent eos quos corripiunt, iudicare, hoc est, contemnere, aut se in animo delin-
quentibus praefere, aut certe sibi videri se meliores. Potest quidem
praelatus subditum vt iudex, & iuxta inuenta delicta iudicare, iusto tamen
modo: sed non debet in animo eum quem iudicat, contemnere, & peccato-
rem iudicare. Sperandus enim est per gratiam aut resuscitatus, aut magis
resuscitandus. Porro quibus ex officio discutere & aliena peccata iudicare
non incumbit, caueant vllam iudicare rem omnino, nisi euidentissimum
agnouerint id esse mortale peccatum. Hic enim nemo debet malum dicere
bonum. Est tamen compatiendum fratri, est etiam in eum pie excusanda
delinquentis. Hinc interdum Spiritus sanctus, in cuiuspiam mente ho-
bitans, delinquentem arguit in lenitate charitatis & benignitatis per ho-
minem: idque tempore non quocumque, sed eo quo correptionis sperant
fructus. Est enim interdum aut in corripiente, aut in delincente impo-
nendum, quare correptio inutilis fit in delincente, qui non omni tempo-
re ad agnoscendam culpam, ad correptionis ruborem, ad compunctionem
denique est idoneus, nec omni tempore aeque patiens. Expectandum igitur
tempus, quo vtilissime fiat. In arguente est quoque nonnunquam impedi-
mentum, quod correptionis salubrem excludit finem, puta ira, inuidia aut
odium. Siquidem vbi ex ira & verbis aut asperioribus aut amarioribus cor-
reptio videtur procedere, impatienti hac animo toleratur. Propterea re-
bet Paulus in spiritu lenitatis arguere propter fratris infirmitatem, & si-
plum

Beneficio
quomodo ar-
guat Spiritus
sanctus.

Quomodo
arguet mun-
dum Spiritus
sanctus de
peccato.

Correptio-
nes quomodo
debeant
fieri.

Est. 5.

Correptio-
nes quomodo
tempore & mo-
do fieri debe-
ant.

Galat. 6.

VI

ipsum obseruare, ne displicentia, superbia, aut fastuoso supercilio ad infirmiorum quempiam spernendum iudicandumve tentetur. Deinde obseruandum, si correctio etiam austerioribus egeat verbis, vt cum ira (sunt enim interdum delinquentes duri, inciuiles, desides ac ignaui, quos benignitas minus mouet) hanc fieri oporteat, non tamen conuenit, vt prodeat ex ira. Scriptum est namque: *Est correctio men lax in ore sentumeliosi.* Mendax dicitur correctio, quando non querit aut non obtinet finem debitum (quæ est emendatio) cuius gratia correctio fit. Non ergo maledictionibus, exasperationibus, exprobrationibusve contumeliosis fiat correctio, quia vt quidam sanctorum dixit: Non alius alium eiecit diabolus, hoc est, nemo vitio aut passioni, ira, odij, inuidia, superbiaeve subditus, potest huic passioni seruiendo, hoc aut aliud vitium in proximo sanare, maxime si de huiusmodi fuerit apud corrigendum vitio notatus. Tunc enim per paruam sequitur ex correptione sanitas & ædificatio. Debet ergo correctio prodire ex charitate & pietate, nec propterea qui corripitur, est æstimandus vilior, nec verbis probroffis tractandus, vnde in cordibus vilipendatur aliorum, aut vnde exspectetur magis. Si quidem alienum à vero est, medico pro vno vulnere curando tria alia insigere. Ad correptionem hanc obligantur prelati, quam interdum eis non licet intermittere, tamen si apud delinquentem correptionis fructum minimum sperent. Oportet enim non solum propter delinquentis emendationem correptionem fieri, sed etiam propter censuram disciplinæ & reipublicæ salutem, ne veniæ facilitas & dissimulatio alijs quoque incitium præbeat delinquendi. Debent, inquam, correptiones ab his, quibus ex officio incumbit fieri, ne hi qui sani adhuc sunt, contagione inquinentur peccantium, dum quod non vident corrigi, ipsi quoque præsumunt imitari. Ideo Apostolus: *Peccantes, inquit, coram omnibus argue, vt ceteri timorem habeant.* Beati tamen quibus hæc cura commissa non est. Qui omnia simplici oculo intuentur, qui boni consulunt omnia, quia ex sui mortificatione detractionem aut derisionem malunt sustinere, quam aliquem verbo aut contristare, aut in contentionem trahere: Itaque dixi Spiritum sanctum per eos quos implet arguere mundum, hoc est, peccatores, arguere etiã quos inhabitat: & hoc de peccato. Semper enim repugnat peccato, & nullã pacem finit delinquentibus Spiritus sanctus. Si perperam aliquid agens mox vulneraris & si propterea lætionẽ sentiens doles, si dolens penites, si denique penitens omnino cauenda similia statuis: nec in minimo quiescere potes, donec te Deus liberet à peccato, signum est bonam Spiritus sancti inhabitantis. Secundo arguit mundum de iustitia. Omnes iustitiæ nostræ quid sunt, nisi pannus menstruatus, & abominationes apud Deum? Arguit itaque nos de iustitiæ impuritate, insufficientia & imperfectione. Qui in suis iustitijs, operibus, exercitijsve sibi placent, eademque tantum faciunt, vt ne illa (quæ tamen, arbitraria sunt) propria sua intermittant, negligunt charitatis, obedientiæ & necessitatis opera, neque bonum, neque vtile salutareve existimantes quicquam præter ea, quæ sibi vtilia statuerunt. In his hominibus parum proficere potest Spiritus sanctus, quia immortificati seipso Deo non relinquunt, nec Deo aliter quam iuxta consuetudinem, quam sibi ipsis statuerunt, seruire volunt. Arguit tertio Spiritus sanctus mundum de iudicio. De quo iudicio? De hoc, quod quando as-

Eccle. 19.

1. Tim. 5.

Esaie 64. De iustitia quomodo arguit mundum Spiritus sanctus.

De iudicio

DDD 2 alius

guat mundum Spiritus sanctus.

1. Cor. 11.

alius alium temerè iudicat, nemo seipsum. Nostros enim defectus catus, entes præterimus, in aliorum errata iusto plus oculati. Et hoc est quod grande adfert impedimentum nobis & deuotionis & charitatis. Abstinete igitur (per Deum vos obsecro) à iudicio alieno. Qui iudicare vult, seipsum iudicet. Si suspiciones & phantasiæ opinionum iniquarum renitentibus & nolentibus inciderint, nolite eas confirmare, nolite recipere, abijcite. Incidisse non nocet, modo displiceant, modo reijciantur, modo eis non consentiatur. Habeat Dei seruus quasi in pacto ac fœdere cum Deo, neminem velle iudicare. Hoc est, assuescat firmam de nemine sententiam admittere, tenere, definire, aut pro vero concludere, esse eum malum, reprobum, aut letaliter peccasse. Huiusmodi, inquam, iudicium in cor serui Dei nunquam veniat. In huiusmodi cogitatione nihil vnquam concludendum, sed iudicio relinquendum diuino. Piè timere possumus, compati debemus, prudenter quæ exhortari proximos, non autem eos iudicare, hoc est eorum animos: sunt eorum euidentia crimina, quæ videmus mala, non laudanda, sed damnanda sint. Hoc si fecerimus, magna nobis semper erit pax & tranquillitas in cordibus nostris. Ad laudem Domini nostri Iesu Christi, qui est benedictus in secula, Amen.

DOMINICA IIII. POST OCTAVAS PASCHÆ: quæ dicitur Dominica rogationum.
Epistola, B. Iacobi, Cap. I.

Estote factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor, hic comparatur iur vivo consideranti vultum naturæ suæ in speculo. Considerat enim se & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem rem perspexerit in lege perfectæ libertatis, & permanserit in ea, non auditor obliuiofus factus, sed factor operis, hic beatus in factis suis erit. Si quis autem putat se religiosum esse, non refrænans linguam suam, sed seducens consuum, huius vana est religio. Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc est: Visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab hoc seculo.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

IN hæc tempora respexisse putandus est Apostolus Iacobus, quando hæc scripsit epistolam. Siquidem passim iam omnes scripturas legere volunt, adeo ut arator quoque & faber in lingua habeat vernacula, quod ex scripturis legat. Quamuis autem legere cupiant omnes, audireque verbum Dei videantur, nulla tamen recipitur apud illos deuotio, nulla charitas: nec ideo legunt, ut eadem faciant. Studium igitur hoc hominum vanitatem, curiositatemque habet, non charitatem. Nam si haberet charitatem, non foret illa ociosa, sed operaretur ea, quæ didicit Dei esse mandata Deo: ve beneplacita, inuenirentur quæ ibi fructus spiritus, non opera carnis. Dicit itaque: Estote factores verbi diuini, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos, quasi sufficiat audiuisset verbum Dei, aut saluaret fides in mortua